

L'acompanyament al centre de les polítiques locals de joventut

Salvador Avià, Paz Viquer, Jonatan Ruiz
Càtedra de Joventut de la Universitat de València
aviafaus@gmail.com

Conflicte d'interessos

Els autors signants declaren l'absència de qualsevol mena de conflicte d'interessos.

Aspectes ètics

No aplica (no hi ha recerca).

Finançament

Cap.

Contribució dels autors (segons la taxonomia CRediT):

Conceptualització: Salvador Avià, Paz Viquer, Jonatan Ruiz

Metodologia: Paz Viquer

Investigació: Paz Viquer, Salvador Avià

Administració del projecte: Salvador Avià

Supervisió: Paz Viquer

Redacció – esborrany original: Salvador Avià, Paz Viquer

Redacció – revisió i edició: Salvador Avià, Paz Viquer, Jonatan Ruiz

Paraules clau

Acompanyament socioeducatiu; polítiques locals de joventut; desenvolupament òptim.

Resum

Es proposa una nova aproximació a les polítiques locals de joventut a partir del coneixement generat al voltant del desenvolupament òptim i els seus factors contextuals, tenint en compte la dimensió de drets, empoderament i comunitat. Aquesta aproximació ha de substituir el model actual basat en el dia de necessitats detectades-oferta de serveis. Des d'aquesta base es poden construir polítiques locals de joventut sòlides i eficaces, a partir de la implantació de figures professionals d'acompanyament al territori, que a través de la relació socioeducativa estableixen vincle amb adolescents i joves i poden fer intervencions d'impacte a diversos nivells i amb diferent intensitat. Es proposen estratègies pel canvi de paradigma i per a la migració esglaonada cap al paradigma d'acompanyament.

Introducció

L'acompanyament socioeducatiu és un paradigma que permet traduir eficaçment a la pràctica de la intervenció amb adolescents i joves la perspectiva de desenvolupament personal i d'empoderament des d'una mirada de drets, contextual, comunitària i d'inclusió social. Pot, per tant, estructurar i guiar la construcció de polítiques de joventut de nivell local sòlides i d'alt impacte.

Parlem de l'acompanyament socioeducatiu com a paradigma. Un paradigma és un marc teòric i conceptual ampli, constituït pels supòsits teòrics generals, conceptes, vocabulari específic i tècniques concretes per a la seva aplicació (Kuhn, 1962). L'assumpció d'un determinat paradigma posa en crisi el paradigma anterior. Per exemple, l'assumpció del paradigma heliocèntric copernicà va suposar l'abandonament del paradigma geocèntric de Ptolemeu. L'assumpció del paradigma de l'acompanyament és un *gir copernicà* (concepte creat per Kant) pel que fa al treball amb joventut, ja que implica reordenar les peces del treball amb adolescents i joves, la seva posició i prioritat en les polítiques de joventut, posant al centre la persona jove i fent gravitar al seu voltant activitats i serveis.

1. Anàlisi crítica dels programes de joventut centrats en serveis

L'enfocament per defecte dels departaments de joventut, i l'habitual en les administracions de l'estat del benestar és el que anomenarem *paradigma necessitats-serveis*. Correspon a un model polític en el qual l'Estat busca millorar les condicions de vida de la població mitjançant la garantia d'uns drets fonamentals, la redistribució de la riquesa i la provisió de serveis. A nivell territorial,

això es reflecteix en una concepció dels ens locals com a prestadors de serveis.

1.1. El paradigma de necessitats-serveis

En aquest paradigma, es parteix d'una definició de necessitats a partir de la qüestió «què necessita la població?» En cada organització hi ha unes persones (*decision-makers*) (Downs, 1967) que responen a aquesta pregunta i decideixen, a través d'un procés de presa de decisions, quines necessitats seran ateses i quines no, amb quina prioritat i en quin grau. El rerefons d'aquestes decisions no és neutre i respon a una barreja d'elements polítics (ideològics, estratègics, tàctics, de resposta a pressió política o social) i tecnocràtics (tècnics i ideològics) (Fischer, 1990; Foucault, 1996; Habermas, 1984; Železnik i Fink-Hafner, 2023).

En el cas dels departaments de Joventut, per respondre correctament la pregunta «què necessita la població jove?» cal disposar d'un plantejament ordenat de necessitats basat en alguna mena de diagnòstic o estudis (com un Pla Jove o un Pla Local de Joventut). Ara bé, un diagnòstic és un procés complex que necessita una permanent actualització, i per al que calen uns recursos que, en general, els departaments de joventut no solen tenir (Montes, 2022).

La resposta a aquesta pregunta s'articula a partir d'una oferta de serveis. Amb la paraula «servei» ens referim a una dinàmica entre l'administració i la persona usuària marcada per la diada *oferta/ús* i que defineix qualsevol acció regular oferta des de l'administració a un públic potencialment (i estrictament) usuari i que respon a la pregunta inicial sobre les necessitats de la població. Així, els serveis programats pels departaments de joventut són els elements d'una oferta, dissenyada a partir de l'anàlisi diagnòstica i les prioritzacions definides en els processos de presa de decisions, tenint en compte els recursos disponibles. En general, els i les adolescents i joves en són usuaris/àries i no participen en el seu disseny, implementació i avaluació, ni en la decisió que ha dut a oferir el servei.

1.2. Les limitacions del paradigma de necessitats-serveis

Aquest paradigma, a causa de la seva pròpia natura, planteja diversos problemes. Els més importants són:

1. L'espectre de necessitats que s'aborden és limitat. Per exemple, els plans joves valencians prioritzen els eixos de *lleure* (i educació en el lleure), *educació en valors* i *participació* (Piñana, 2022). Poden recollir accions en salut mental, atur, gènere, o emancipació, però a un nivell de baixa intensitat (en nombre d'usuaris o en impacte) i baixa eficàcia transversal. Això és habitual a la resta de l'estat (REDR, 2022; Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, 2018). Quant a formació, emancipació, ocupació, habitatge, aquests àmbits seran gestionats per altres departaments sobre els quals, de manera general, joventut té poca o gens d'influència i amb els que molt poc sovint aconsegueix treballar transversalment de manera real (Montes, 2022).

2. El paradigma de necessitats-serveis du implícita una concepció carencial de la necessitat, contradictòria a la mateixa naturalesa dels departaments de joventut (que és la de promoure les potencialitats individuals i col·lectives d'adolescents i joves). Aquesta concepció ha acabat consagrant un model en el qual adolescents i joves són subjectes de carències, i necessiten una sèrie de recursos materials i un marc de valors que els hem de facilitar. El resultat és que hem acabat assumint una mirada sobre els i les adolescents i joves adultocèntrica (Bell, 2010; Soler, 2005), assistencialista i que dificulta el seu empoderament real. S'ha generat una distorsió de perspectiva que naturalitza el dèficit i segons la qual l'adolescència i la joventut serien etapes de carència, risc (Oliva, 2015) (i crisi de valors i política), a les que cal respondre amb serveis focalitzats en prevenir riscos, compensar carències i corregir antivalors. Aquesta mirada no és compatible amb una consideració de la persona adolescent i jove com a ésser en construcció, naturalment resilient i en procés d'adquisició de competències i eines vitals com la que aporta la mirada del desenvolupament òptim (Lerner, 2006; Viguer, 2004), sobre la que es basa el paradigma de l'acompanyament socioeducatiu (Avià et al., 2017).

3. El model de governança (Prats et al., 2007) en aquest paradigma és molt limitat, ja que la persona adolescent

i jove és considerada bàsicament una potencial usuària d'unes prestacions triades i ofertes per algú que ha decidit que li seran útils, i sobre les quals té poc control i incidència. Tot i que en alguns espais alguns adolescents i joves puguin tenir una certa influència, la pràctica majoritària no és aquesta i si hi ha participació, és simbòlica: els joves tenen veu, però els adults tenen el control (Wong et al., 2010). Per exemple, a nivell valencià, cap pla jove està passant del nivell 5 (en una escala de l'1 al 10) en l'avaluació de la participació proposada a l'Estratègia Valenciana de la Joventut (Piñana, 2022).

4. Aquest model de governança no facilita el ple empoderament de les persones joves ni individualment ni col·lectivament, ja que els considera més persones usuàries de serveis que subjectes de drets amb capacitat per exercir-los, és a dir, subjectes actius que autodeterminen efectivament la seva pròpia relació amb la societat (Muñoz, 2008).

5. Les característiques del procés polític i tècnic de presa de decisions pot dur a crear una oferta de serveis poc fonamentada en una anàlisi diagnòstica i científica rigorosa, i facilita l'opacitat sobre les decisions preses, el que dificulta el debat públic i professional i afavoreix la inèrcia i l'arbitrarietat. Més encara quan les polítiques de joventut es troben relegades a la perifèria de l'acció municipal (Montes, 2022), tant des de la perspectiva del govern municipal com de l'oposició. D'altra banda, donats els pocs recursos dels serveis de joventut, és fàcil que no comptem amb diagnòstics amb prou amplitud i amb les actualitzacions necessàries per adquirir una perspectiva prou àmplia i objectiva de la realitat.

6. La dinàmica centrada en l'oferta de serveis dificulta posar al centre al jove, ja que arrossega els i les professionals cap a una programació contínua de serveis i activitats que poden, fins i tot, no tenir cap contingut educatiu (Montes, 2008). Les activitats consumeixen moltes hores d'organització i gestió (i, per tant, molts recursos) en detriment d'hores de relació educativa, d'un nivell d'eficiència molt més alt a mig i llarg termini, però amb menys visibilitat.

Aquests problemes són de difícil solució, ja que provenen de la mateixa naturalesa del paradigma, en el que la relació amb les persones adolescents i joves queda mediatitzada pels serveis.

7. El paradigma d'acompanyament com a alternativa

La majoria dels problemes que trobem al paradigma de necessitats-serveis queden resolts en el paradigma d'acompanyament, a partir de les seves bases i d'una proposta de noves orientacions.

7.1. La relació educativa, al centre

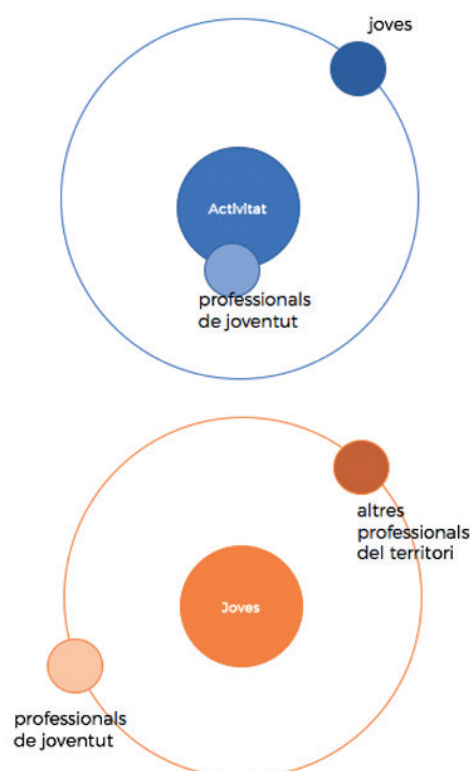
El paradigma d'acompanyament té una intencionalitat inequívocament educativa, centrada en l'afavoriment del desenvolupament personal i de l'empoderament (Soler et al., 2017) des d'una perspectiva de drets (Llena i Vila, 2022), contextual (Bronfenbrenner, 1979) i comunitària (Longàs i Civís, 2019; Marchioni et al., 2016). En aquest paradigma, el nucli d'un programa local de joventut és la relació socioeducativa (Llena i Vila, 2022), entre professionals i adolescents i joves a partir de l'establiment de vincle educatiu (Viguer et al., 2013). Les activitats i serveis passen a ser eines a disposició d'aquesta relació i l'acció socioeducativa que genera i, per tant, tenen sentit únicament en la mesura que la sostenen, però no per si mateixes.

Per tant, la relació socioeducativa desplaça l'oferta de serveis del centre de la política de joventut. Respon dialògicament a les necessitats i els desigs de cada persona jove vinculada en particular (necessitats universals) i a les necessitats col·lectives de determinats sectors d'adolescents i joves de la comunitat (necessitats específiques). El coneixement i accés a aquestes necessitats i desigs individuals i col·lectius prové de la relació socioeducativa i del treball conjunt amb la resta d'agents de la comunitat.

Des del moment en què els i les adolescents i joves passen a estar al centre, els i les professionals d'acompanyament passen a ser el recurs principal de la política de joventut. La seva eina de treball principal és la creació de vincle a través de la relació socioeducativa (Avià et al., 2017), a partir de la qual poden promoure el desenvolupament positiu de cada adolescent i jove, l'accés efectiu als drets i el seu empoderament personal, social i comunitari. La

seva segona eina de treball és el territori: professionals, agents, associacions, espais, que a més, poden ser un recurs per la relació socioeducativa i generar activitats i serveis. La tercera eina són els serveis i activitats, com a recursos per a la relació educativa.

Figura 1. El centre de la política local de joventut segons el paradigma

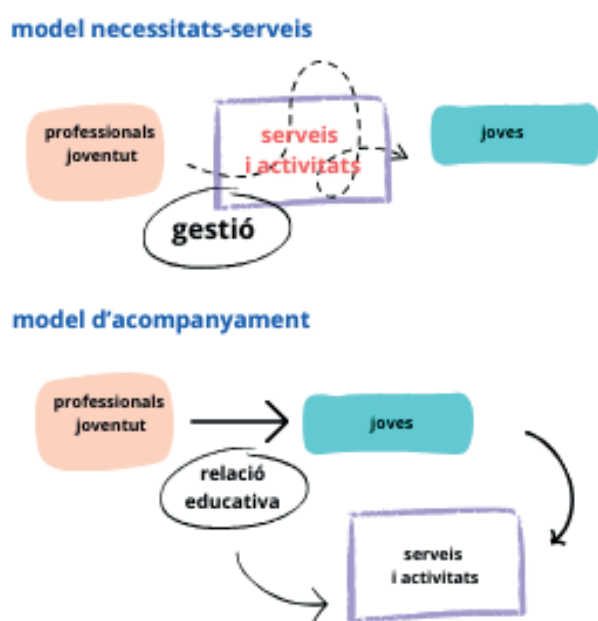
7.2. Dels «serveis al centre» a «la persona adolescent i jove al centre». La diferència clau entre servei i recurs

Com eina per a la relació educativa, activitats i serveis passen a ser, per tant, un recurs per als i les professionals que estan treballant amb els i les adolescents i joves. Deixen de tenir sentit per ells mateixos i poden desaparèixer si, com eina, ja no són útils o prou útils a les necessitats dels i les professionals.

La mateixa naturalesa i estructura del paradigma de necessitats-servei, que posa al centre una oferta de serveis,

fa que la relació amb les persones adolescents i joves quedi mediatitzada pel servei. Una gran part dels pocs recursos que té el departament de Joventut se'ls endú la gestió d'aquesta oferta, que acaba deixant poc espai a la relació socioeducativa directa. En el paradigma d'acompanyament això és radicalment diferent, ja que la intervenció es construeix a partir de la relació educativa directa professionals-joves.

Figura 2. La relació entre joves i serveis segons els paradigmes

En un model de necessitats/serveis, es creen i es posen al territori serveis als quals les persones joves es poden dirigir i on rebre les prestacions que des de l'administració s'ha decidit que necessiten i s'han volgut oferir. L'oferta de serveis és la resposta a la pregunta «què oferirem a les persones joves per donar resposta a les necessitats que (nosaltres) hem detectat?». La preocupació bàsica i una part important de la feina del departament de joventut serà atreure els i les adolescents i joves cap a aquests serveis.

En un model d'acompanyament, en canvi, es posen al territori no serveis sinó professionals d'acompanyament, amb la intencionalitat que entrin en relació educativa amb un màxim d'adolescents i joves del territori. El centre no és el servei sinó la persona jove. La pregunta ja no es refereix a accions o serveis (què farem?) sinó a «com aprofitarem de

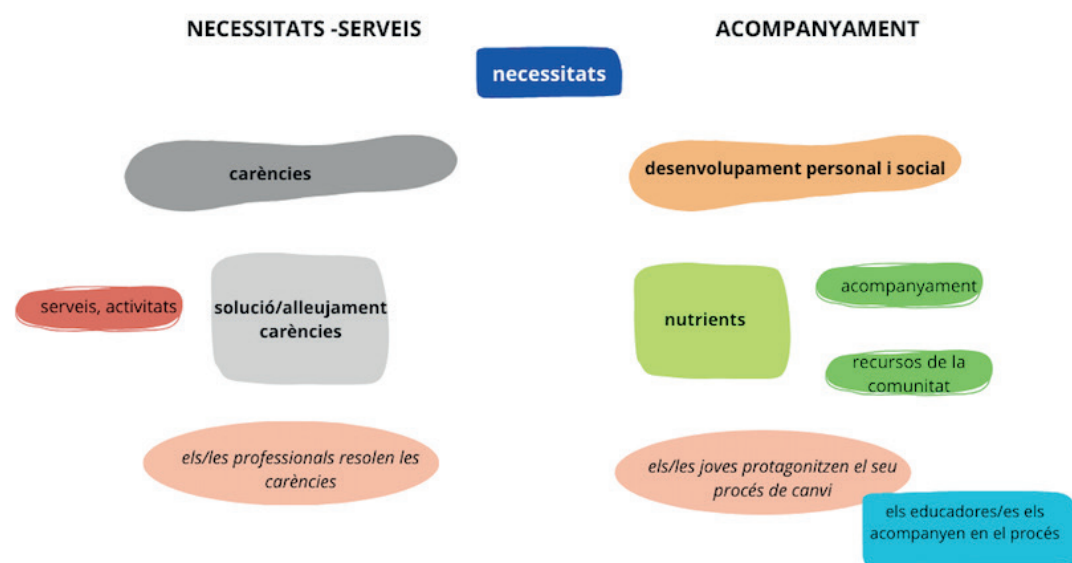
manera eficaç i eficient la relació socioeducativa?» La resposta no passa per la creació de serveis sinó per l'establiment de relació socioeducativa eficaç amb un màxim d'adolescents i joves, una relació a través de la qual els i les professionals es posen al servei directe dels i les adolescents i joves. No intenten atreure'ls, sinó que van directament a buscar-los. El seu coordinador/a no es dedica tant a la gestió de serveis, com a proporcionar suport, infraestructura, aliances i xarxa als i les professionals que intervenen amb els i les joves.

7.3. De la compensació de carències als nutrients

La naturalesa del paradigma necessitats-serveis, focalitzat a respondre a necessitats, tendeix a escorar els programes cap a l'afrontament de carències, dificultats o riscos, que se solen prioritzar reactivament quan es manifesta algun problema concret o quan hi ha una pressió social o mediàtica en algun àmbit. Situats en l'acompanyament, partim d'unes necessitats universals comunes a tots i totes les adolescents i a tots i totes les joves. Aquestes necessitats no sorgeixen de la carència o el risc ni la pressió mediàtica: són *elements necessaris per al desenvolupament personal*, de la mateixa manera que l'alimentació o l'aire hi indiquen objectius a assolir. En el paradigma de l'acompanyament no es tracta tant de respondre necessitats (com carències) sinó d'aportar nutrients (Bowlby, 1969) i assegurar que tothom en té els suficients per al seu desenvolupament personal i social. Això no vol dir que no es puguin treballar situacions de dificultat o de drets, però no es farà des de la carència, sinó com a extensió o complement especialitzat del treball general de promoció, desenvolupament i empoderament.

Es pressuposa, de manera general, que tots i totes les adolescents i joves poden avançar positivament en la resolució de les seves necessitats si compten amb una bona vinculació educativa amb figures d'acompanyament (Funes, 2009). Des de l'acompanyament, ho afavorim a través de l'empoderament de cada adolescent i jove en el seu procés de desenvolupament i creació de projecte de vida.

Figura 3. De carències a nutrients

7.4. Una revolució en l'abordatge de les necessitats

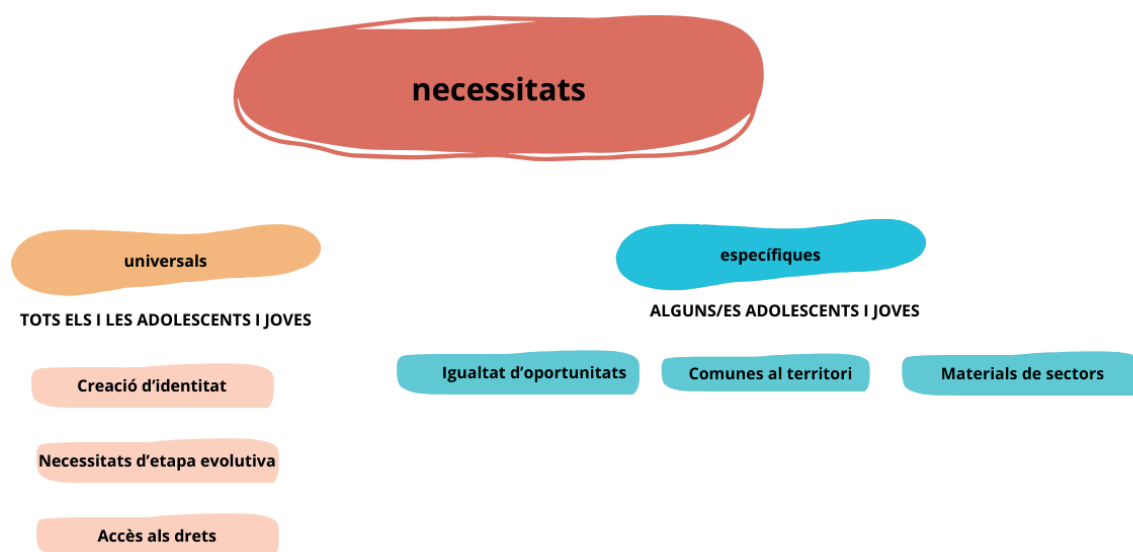
La reflexió sobre les necessitats dels i les adolescents i joves és una de les aportacions fonamentals del paradigma de l'acompanyament i que implica canvis profunds, com la focalització en el treball individual amb cada persona (des d'un enfocament de desenvolupament òptim i no de risc), sense oblidar els grups, col·lectius i la comunitat.

Redefinim les necessitats en dos grans grups:

- Necessitats universals, comunes a tots els adolescents i joves: (1) assoliment de les tasques d'etapa evolutiva (construcció d'identitat i projecte de vida) (Erikson, 1968; Kroger y Marcia, 2011; Zacarés y Ibañez, 2006) i necessitats d'etapa (Pourtois y Desmet, 1997); (2) exercici dels drets fonamentals (poder exercir en igualtat d'oportunitats els drets fonamentals, inclosió social) (Subirats, 2017). Ens trobarem amb diversos col·lectius que necessiten intervencions específiques per poder accedir als drets en virtut de la desigualtat social que pateixen.
- Necessitats materials específiques, lligades al territori, a la classe social, a la cultura d'origen, al sector juvenil, a les subcultures juvenils, al gènere...: (1) comunes a totes les joves del territori; (2) particulars a sectors determinats amb necessitats

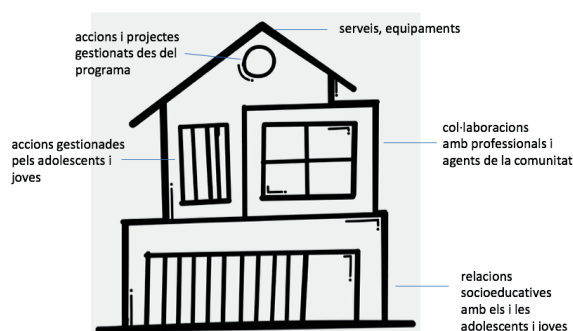
diverses. Per exemple, tots els joves d'un territori poden necessitar solucions de transport públic (necessitat comuna), però sols un sector necessita una sala d'estudi o uns bucs d'assaig.

Aquesta mirada sobre les necessitats reorienta dràsticament el rol dels departaments de joventut. La seva funció bàsica passa a ser: 1) afavorir i nodrir els processos de desenvolupament personal i social dels i les adolescents i joves (a partir de l'agenda definida per les necessitats universals) i 2) crear dinàmiques grupals, territorials i comunitàries que afavoreixin la resposta col·lectiva (grup, territorial, comunitària), a les necessitats materials específiques o la situació de desigualtat de drets de determinats sectors joves. Això afecta els processos de decisió: les decisions sobre quines necessitats cal treballar canvien. Ja coneixem quines són les necessitats universals i que són les bàsiques, i també que hem de treballar-les com més a fons millor i amb el màxim de joves que puguem. Pel que fa a les necessitats específiques, caldrà definir-les a partir del treball en xarxa amb professionals, comunitat i els mateixos adolescents i joves.

Figura 4. Classificació de les necessitats

7.5. Reordenació de les peces dels programes locals

El paradigma de l'acompanyament crea una estructura sòlida per al treball amb persones adolescents i joves, tant a partir del departament de joventut com a partir de les accions d'altres departaments o institucions. En primer lloc, es construirà una base sòlida (un primer pis) a partir de la creació d'un nombre significatiu de relacions socioeducatives i, per tant, d'adolescents i joves vinculats als i les educadores del departament o a altres figures del territori, la qual cosa suposa la creació d'estructures àmplies i eficients de treball transversal i comunitari (Longàs i Civís, 2019).

Figura 5. L'edifici d'un programa local de joventut sòlid

A partir d'aquesta base, tot funciona amb molta més facilitat: projectes, serveis específics, programes (municipals o no), equipaments, processos participatius, accions dels mateixos adolescents i joves... (fig. 5). Per exemple, el projecte de Noves Oportunitats Educatives de la Diputació de Barcelona ha funcionat especialment bé al Prat de Llobregat perquè molts joves ja estaven vinculats a educadors/es. Per tant, si és necessari, podem anar afegint pisos i annexos de manera segura.

Un dels errors del paradigma tradicional ha estat establir serveis i activitats sense una base de relacions socioeducatives establertes, el que du a programes forçosament febles, no sols en joventut sinó en altres àmbits (inserció, educació, salut, participació...).

7.6. Un canvi en el model de governança

Una aplicació rigorosa del paradigma porta a canvis en les dinàmiques de governança, ja que implica dos fets clau que modifiquen els processos clàssics i piramidals de presa de decisions: els i les joves, individualment i col·lectivament; i altres professionals i agents de la comunitat, tenen coses a dir sobre necessitats identificades i prioritzacions.

L'ens local ha de tenir en compte la veu d'adolescents i joves (Giroux, 2009), altres professionals del territori, i

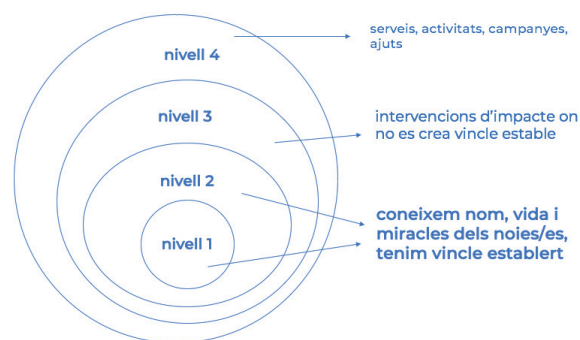
agents de la comunitat a partir d'una relació dialògica amb ells que afavoreixi una presa de decisions com més compartida millor, i en tot cas, sempre ben fonamentada, i amb mecanismes clars de seguiment, retorn o avaluació compartida. Queda poc espai per a l'arbitrarietat, la inèrcia i l'opacitat. La presa de decisions en el paradigma de l'acompanyament està altament condicionada. S'han de prendre menys decisions, es disposa de molta més fonamentació teòrica per prendre-les i de més informació contrastada gràcies a les xarxes territorials i a la suma de les relacions socioeducatives creades. El regidor/a s'ha de reinventar com a llobista per trencar la situació perifèrica de les polítiques de joventut i aconseguir més recursos, com a dinamitzador del debat polític o comunitari al territori, com a reforçador de xarxes territorials.

8. La migració a una política local de joventut centrada en l'acompanyament

Un canvi de paradigma no sempre és fàcil. El treball que estem fent actualment en la preparació de la *Guia per a la incorporació del paradigma d'acompanyament socioeducatiu en el treball amb adolescents i joves. Manual d'ús per als departaments municipals i supramunicipals de joventut* té com a objectiu acompanyar els ens locals en la transició d'un paradigma a l'altre.

Cada territori té els seus condicionaments, equilibris i recursos. No hi ha una única manera d'incorporar l'acompanyament i cada cas necessitarà adaptacions particulars. Però sempre és possible anar guanyant terreny per a l'acompanyament i anar avançant cap a una transició eficaç. La clau d'aquest avenç rau en l'anàlisi de la intensitat de la intervenció educativa. Proposem considerar quatre tipus d'intervenció classificada per intensitat de la relació educativa i per la seva eficàcia educadora:

Figura 6. Nivells d'intensitat en les intervencions

Als nivells 1 i 2 hi ha una relació socioeducativa intensa de l'adolescent/jove amb un o diversos educadors/es i s'hi ha establert vincle. Idealment, hi ha un pla de treball establert amb objectius individuals com a mínim al nivell 1. A 1 hi ha més presència (més hores) de l'educador/a que a 2 (la diferència pot dependre de moments de la intervenció socioeducativa). Un bon indicador paraigua (Harvey, 1973) d'aquests nivells és que no sols coneixem el nom dels adolescents i joves, sinó que també la seva vida i miracles: són joves vinculats. Ara bé, el nostre objectiu no és que es vinculin al programa, sinó que a partir del vincle amb les figures educadores, puguin avançar en el seu procés personal i integrar-se en processos socials i comunitaris. Podem trobar en el nivell 2 també alguns professionals i agents de la comunitat que creen vincle estable amb nois i noies: orientació, salut, pràctica esportiva, art, mentoria, suport a l'estudi.

Al nivell 3 trobem intervencions amb impacte educatiu avaluable on no es crea un vincle la intervenció és puntual o bé les persones que la duen a terme són externes. Poden servir com eina per generar nous vincles o per implementar dinàmiques comunitàries (per exemple, col·laboració amb IES o centres de salut). Al nivell 4 trobem serveis generalistes: campanyes, informació, assessories... En aquests serveis no es treballa a partir del vincle, tot i que en alguns casos, els seus treballadors/es puguin acabar creant vincles amb alguns adolescents i joves, més enllà de la funció pròpia del servei. També hi trobem activitats de consum (lleure, espais, tallers, festes) on no es genera cap relació educativa o contingut educatiu. Aquests espais, però

poden ser un escenari en el qual els educadors/es poden anar a «pescar» adolescents i joves (Avia i al., 2017). Els municipis que treballen des del paradigma de necessitats-serveis situen la majoria de les seves intervencions als nivells 3 i 4. En alguns casos (usuaris/àries fixos d'equipaments, grups estables), hi ha una petita part d'adolescents i joves amb qui es treballa a nivell 2 i, molt rarament a nivell 1 (amb pla de treball individual).

Figura 7. Relació entre accions, públics i intensitats

Les accions dels nivells 3 i 4 donen un output llamener: un nombre alt de persones usuàries. Podem arribar a molts adolescents i joves, comptar-los, i registrar dades numèriques satisfactòries a les memòries, acontentant els caps tècnics i polítics. Ara bé, des d'una perspectiva educativa, de suport al desenvolupament òptim, tenim algun impacte real sòlid amb aquestes accions? Preferim fer intervencions de poc impacte per a molts joves (però que podrien ser totalment supèrflues i prescindibles) o bé intervencions de molt impacte per a menys joves?

Podem combinar de manera intel·ligent accions dels quatre nivells? Aquesta pregunta és clau en l'orientació del procés de migració de paradigma.

Figura 8. A més importància de les accions els nivells 3 i 4, més usuaris, però menys impacte

Una migració progressiva del paradigma de necessitats-serveis al d'acompanyament és possible a partir de les següents estratègies:

1. L'increment gradual de les accions d'intensitat 1 i 2:
 - a. augmentant els recursos globals de joventut.
 - b. reprioritzant a la baixa les accions del nivell 3 i 4 traspasant recursos d'aquest nivell a accions d'acompanyament.
 - c. creant projectes específics d'acompanyament per a col·lectius determinats, en àrees temàtiques específiques.
 - d. adaptant projectes o serveis ja existents a una mirada d'acompanyament.
2. L'ús de les accions de nivell 3 i 4 per reforçar les dinàmiques 1 i 2.
3. Una clara segmentació i priorització dels sectors de joves als quin ens dirigim i en quins nivells volem intervenir amb ells.
4. Una avaluació eficaç de l'impacte de les accions 3 i 4 que permeti conèixer el seu impacte real a mig termini i facilitar una reflexió sobre la priorització d'accions.
5. Un reequilibri intel·ligent de les accions dels 4 nivells.

6. Conclusió

Des d'una aproximació teòrica i pràctica, el paradigma d'acompanyament permet la creació de polítiques locals de joventut basades en el coneixement del qual disposem sobre el desenvolupament òptim d'adolescents i joves, de les seves necessitats i tasques d'etapa, de la importància de tenir en compte el seu context i l'estructura social, comunitària i de desigualtat. Permet la implementació d'intervencions socioeducatives eficaces i eficients amb un fort impacte avaluable en un nombre considerable d'adolescents i joves amb noms i cognoms. Treballa l'empoderament des de la mateixa estructura del programa i amplia el rang del treball de joventut a la totalitat del territori, buscant aliances amb professionals, agents i estructures de la comunitat que poden ser un bon recurs per als adolescents i joves. Democratitza els processos de presa de decisions i facilita el debat interdisciplinari.

La migració al paradigma d'acompanyament és factible a partir de la reordenació de les prioritats dels programes locals, la reflexió realista sobre l'impacte reals de les intervencions de diversos nivells d'intensitat i una estratègia gradual d'implantació.

Bibliografia

- Avia Faure, S., Viguer Seguí, P., y Pescador Fernández de Larrea, R. (2017). *El model de l'acompanyament extensiu dels adolescents: més enllà de l'educació en medi obert*. Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa, (66), 106-122.
- Bell J. (2010). Understanding adultism: A key to developing positive youth-adult relationships. In Adams M., Blumenfeld W. J., Castañeda C., Hackman H. W., Peters M. L., Zúñiga X. (Eds.), *Readings for diversity and social justice* (2nd ed., pp. 540-546). New York, NY: Routledge.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Volume 1. Attachment*. Basic Books.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. (2018). *La situació de les polítiques municipals de joventut a Catalunya: Anàlisi del desplegament del PNJCat a través de les dades de l'Enquesta a municipis i comarques 2016-2017*. Generalitat de Catalunya.
- Downs, A. (1967). *Inside bureaucracy*. Little, Brown and Company
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. Norton y Company.
- Fischer, F. (1990). *Technocracy and the Politics of Expertise*. Newbury Park: Sage.
- Foucault, M. (1996a). Vigilar y castigar: nacimiento de la prisión. Madrid: Siglo XXI.
- Funes, J. (2009). *L'acompanyament dels nois i noies adolescents en les seves transicions quan s'acaba l'escola obligatòria*. Diputació de Barcelona.
- Giroux, H. A. (2009). *Youth in a suspect society: Democracy or disposability*. Palgrave Macmillan.
- Habermas, J. (1984). Ciencia y Técnica como "ideología". Madrid: Editorial Tecnos.
- Harvey, D. (1973). *Social justice and the city*. University of Georgia Press.
- Kroger, J., y Marcia, J. E. (2011). The identity statuses: Origins, meanings, and interpretations. In S. J. Schwartz, K. Luyckx, y V. L. Vignoles (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 31-53). Springer Science + Business Media.
- Kuhn, T. S. (1962). *The structure of scientific revolutions*. University of Chicago Press.
- Lerner, R. M. (2006). Developmental science, developmental systems, and contemporary theories of human development. In R. M. Lerner (Ed.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* (6th ed., Vol. 1, pp. 1-17). Wiley.
- Llena, A., y Vila, C. (2022). *La relació socioeducativa amb les persones joves*. Generalitat de Catalunya, Departament de Drets Socials.
- Longás, J., y Civís, M. (2019). *Xarxes de corresponsabilitat socioeducativa: un nou repte per a la governança del sistema educatiu*. Jaume Bofill.
- Llena, A., y Vila, C. (2022). *La relació socioeducativa amb les persones joves*. Generalitat de Catalunya, Departament de Drets Socials.
- Marchioni, M. y Pastor, E. (Coords). (2016). Trabajo Social en barrios. *Revista Servicios Sociales y Política Social*, 112
- Montes, P. (2008). *Polítiques locals de joventut. Criteris, eines, i recursos*. Col·lecció Estudis. Sèrie Igualtat i Ciutadania n4. Diputació de Barcelona.
- Montes, P. (2022). Bases 2030 Polítiques de joventut en l'àmbit local Bases per a una estratègia de suport a les polítiques locals de joventut Col·lecció Eines 9 Sèrie Benestar i Ciutadania 29. Diputació de Barcelona.
- Muñoz, C. (2008). *Desde la seducción, el amor y la pasión*. Centro de Investigación Pedagógico de la Infancia, la Adolescencia y la Juventud.
- Oliva, A. (2015). Los activos para la promoción del desarrollo positivo adolescente. *Revista Metamorfosis: Revista del Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud*, (3), 32-47.
- Piñana, J. (2022) *La intervenció educativa amb joves als Plans de Joventut de la xarxa jove valenciana*. (TFM)
- Prats Català, J., Ponce, J., Zalbidea, J. L., Pascual Esteve, J. M., Curbet, J., Centelles i Portella, J., ... y Godàs, X. (2007). *Governança i bona administració a Catalunya*. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- Pourtois, J. P., y Desmet, H. (1997). *L'éducation postmoderne*. PUF.
- REDR (2022) *La juventud es más que una palabra: diagnóstico, políticas y oportunidades para la*

- juventud rural en España*. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.
- Soler Masó, P. (2005). Les polítiques de joventut a Catalunya durant el període democràtic. *Educació i història: revista d'història de l'educació*, (8), 283-307.
- Soler Masó, P., Trilla Bernet, J., Jiménez Morales, M., y Úcar Martínez, X. (2017). La construcción de un modelo pedagógico del empoderamiento juvenil: espacios, momentos y procesos. *Pedagogía Social. Revista Interuniversitaria*, 30, 19-34
- Subirats, J. (2017). La ciutat com a espai d'identitat, d'exclusió i inclusió. *Revista d'Anàlisi del Territori*, 1, 15-30
- Viguer, P. (2004). *Optimización evolutiva. Fundamentos del desarrollo óptimo*. Madrid: Pirámide.
- Viguer, P., Avia, S., y Rossell, À. (2013). *L'abordatge integral de les violències que afecten les persones joves: Un model d'intervenció local de promoció de la convivència i prevenció de les violències*. Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social i Família, Direcció General de Joventut.
- Wong, N. T., Zimmerman, M. A., y Parker, E. A. (2010). A typology of youth participation and empowerment for child and adolescent health promotion. *American Journal of Community Psychology*, 46(1-2), 100-114
- Zacarés, J. J., y Ibañez, M. I. (2006). El desarrollo de la identidad en la adolescencia y adultez emergente. *Anales de Psicología*, 22(2), 316-324.
- Železnik, A., y Fink-Hafner, D. (2023). Theoretical Perspectives on Bureaucrats: A Quest for Democratic Agents. *Administration y Society*, 55(7), 1432-1456.